СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 297. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 22-го ГРУДНЯ 1950. No. 297. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 22, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1316 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА УМОВНУ КОНТРОЛЮ ПЛАТЕНЬ

Вашингтон, 20 грудня. — Зорганізоване робітництво залишило опозицію проти контролі платень і повідомило президента Трумана, що прийме стабілізацію робітничих заплат на деяких умовах. Цю заяву склала іменем юнійного робітництва делегація, складена з чотирнадцяти осіб, яка заступала Американську Федерацію Праці, Конгрес Індустріяльних Організацій, Товариство Виконних Урядовців Залізничих Робітників і Міжнародне Товариство Машиністів. Делегати, зорганізовані в комітет, явилися в Білому Домі і пред'явили президентові чотири головні засади, а саме: 1. Стабілізація платень має обіймати можливість зміни відповідно до життєвих коштів. 2. Признання контрактів, які забезпечують стабілізацію платень. 3. Стабілізація не сміє заморожувати платень, але дозволяти на гнучкість, тобто мати на увазі поправки при різних змінах. 4. Рада Стабілізації Платень повинна бути не дорадчим, а вирішальним тілом в справі платень.

Від вибуху війни в Кореї робітничі організації стояли на становищі, що треба завести тільки контролю над цінами виробів і відповідні резолюції були ухвалені на конвенціях Американської Федерації Праці й Конгресу Ікнустріяльних Організацій. Тепер ці резолюції стали перестарілими, коли Комітет організацій вийшов з думкою контролі робітничих платень. Юнія вуглекопів, що остає під головством Джана Л. Луїса, не брала участи в делегації.

ГОЛОВНІ ПРОВІДНИКИ ЮНІЙНОГО РУХУ, що репрезентують зорганізованих в юніях 15,000,000 робітників, відвідали президента Трумана в Білому Домі, домагаючись контролі цін на харчеві продукти та контролі чиншів. На фото в першому ряді (від ліва на право): Волтер Рутер, предсідник юнії Об'єднаних Автомобільних Робітників (СІО); Филип Морей, шеф Конгресу Індустріяльних Організацій; і Вилйсм Ґрін, президент Американської Федерації Праці (АФП). В другому ряді (від ліва): Джекоб Потофскі, предсідник Злучених Кравецьких Робітників (СІО); Девід Трейсі, предсідник Міжнародного Братства Робітників Електричти (АФП); та Джеймс Кері, фінансовий секретар СІО.

АЙЗЕНГАВЕР ВЗИВАЄ АМЕРИКАНЦІВ ДО ЄДНОСТИ

Денвер, у стейті Колорадо.— Новоназначений головний командант европейських армій, ген. Двайт Д. Айенгавер, остеріг населення, що вже час алишити забаву в партійну політику серед критичного міжнародного положення й об'єднатися всім американцям на час виїмкового положення. Він висловив переконання, що 150,000,000 об'єднаних американців стануть такою силою, що вони можуть робити у світі все, що треба. — Ген. Айзенгавер приїхав сюди с воїми тестями на Рідвяні вакації, аки відїде до Европи на своє нове становище. Він як звісно, був командантом аліянтських військ в Европі підчас другої світової війни. У розмові з кореспондентами він признав, що американці ще не об'єднані. У справі участи німців в озброєнні Европи генерал заявив, що вони можуть бути прийняті, якщо прийдуть добровільно. Він теж сказав, що ще не знає, де буде приміщена його головна квадира.

МІЖ-АМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Вашингтон. — Рада Організації Американських Держав, складена з 21 країн, одноголосно погодилася на скликання нарад закордонних міністрів для обєднання сил проти міжнародного комунізму. Згідно з пляном през. Трумана скликати Між-Америк. Конференцію проти Комунізму, робить відповідні приготування до неї департамент стейту через свого асистента Едварда Дж. Миллера, в якого руках находяться між-американські справи. Заклик на конференцію буде виданий іменем Організації Американських Держав, яка має свій осідок у Вашингтоні. Предмет нарад уже встановлений і тільки треба [illegible] дату й місце зібрання. З уваги на різку ривалізацію між південно-американськими країнами й Злученими Державами, це не легко зробити. Латинська Америка мала цим разом надію, що їй припаде провідна роля у боротьбі проти комунізму й саме в таких цілях складено кілька між-американських установ. Деякі південно-американські країни вже поставили комунізм поза закон, повикидали комуністів з урядових становищ і одверто натаврували небезпеку комунізму. Тепер вони могли б відіграти важливу ролю в цій боротьбі, якщо б прийшло до створення належного осередку.

ПАЛАТА ПРИЙНЯЛА БИЛ ПРО ОБОРОНУ ПЕРЕД БОМБОЮ

Вашингтон. — Палата репрезентантів 247 голосами проти 1 прийняла законопроєкт адміністрації, щоб зорганізувати агенцію цивільної оборони на час війни чи виїмкового положення. Бил піде тепер до сенату для вигладження двох законопроєктів. У сенатській комісії збройних сил перейшов цей законопроєкт у дещо відмінній виді. Там виявилася критика проєкту, одначе не було загальної опозиції. У палаті репрезентантів голосував проти билу Клейр Е. Гофман, републіканець з Мишиген. Він закидував, що на підставі такого закону міста побудують при допомозі федеральних фондів різні проєкти, які будуть називатися сховками перед бомбапи, а на ділі будуть служити загальним цілям. Він мав на думці побудову підземних гаражів для приміщення авт в часі миру.

Будуть прослідкувати льояльність працівників при цивільній обороні.

З уваги на теперішній час допити над льояльністю осіб, які будуть зголошуватися на працю до нової організації цивільної оборони, можуть бути наказані на підставі повновласти президента, якою він покличе нову установу до життя. Про це говориться в новім законопроєкті для створення цієї організації, Бил передбачає на краєві розміри закроєний плян, над виконанням якого будуть співпрацювати федеральні, стейтові й муніципальні чинники для охорони цивільного населення перед нападом атомових та інших бомб або іншого роду зброї. Заки буде готова нова організація, през. Труман назначив Миларда Калдвела адміністратором цивільної оборони для її започаткування.

В АМЕРИЦІ

● **Не відправить Ачесона** зі становища секретаря стейту, таке заявив президент Труман на пресовій конференції. Він твердить, що Ачесон є „передовий ворог комунізму" в уряді й тому републіканці не мають рації називати його про-комуністом.

● **Організація ветеранів Амветс** дораджує розбудувати сильну армію в Японії, щоб створити забороло проти загрози Совєтів і китайських комуністів. Від цього залежить теж територіяльна цілість Японії, думають ветерани.

● **$1,600 за надвишку пакунків** на літаку заплатили комуністичні китайські делегати підприємству Бритиш Оверсіз Ервейс, коли виїздили зо ЗДА до Китаю. Вони везли з собою крам, закуплений в Америці.

● **Допомогу для Югославії** у висоті 38 мільйонів ухвалили однозгідно вже обі палати конгресу. Тепер ще треба підпису президента.

● **Згоріло 30 тон цибулі у фармерськім магазині** коло Ватавії, Н. Й. Школа виносить $2. 250.

● **Противиться називанні його „росіянином"** д-р Теодор Мацьків, свіжо назначений інструктором слов'янських мов в Сеттон Голл колеґії в Іст Орендж, Н. Дж. Він каже, що він українець і що Україна підбита Москвою й тому ворожо наставлена до наїзника, як про це пише щоденник „Іст Орендж Рекорд".

ГЕРБЕРТ ГУВЕР ЗА ЗОСЕРЕДЖЕННЯ ОБОРОНИ В АМЕРИЦІ

Радить створити з Західної півкулі „Гібральтар Західної Цивілізації"

Ню Йорк, 21 грудня. — Учора ввечорі колишній президент Злучених Держав Герберт Гувер виголосив двадцятмінутову промову, переповнену, як звичайно, багатим змістом, а в ній головний натиск поклав на оборону Західної півкулі для створення з неї „Гібральтару Західної Цивілізації". Він радить боронити Америку на морю і в повітрі, а кордони такої оборони покласти в Британії на Сході, а в Японії, Формозі й Филипинах на Заході.

Наводячи цифри з великої кількости населення Азії — 800,000,000 під комуністичним диктатором Росії — і зорганізованих 300 дивізій війська, Гувер доводив, що Америка не всилі дати собі ради у війні на Далекому Сході і тому радить відтягнути армію Об'єднаних Націй з Кореї. Переходячи до Европи, він доводив, що вона не хоче себе боронити і тільки жде на військову допомогу з Америки. Там витворилася ситуація подібна до корейської і тому Злучені Держави повинні відтягнути свої війська з Европи, а дати европейським країнам допомогу тільки тоді, як вони самі зорганізують свою оборону проти комуністичної агресії.

Така політика не є ізоляціонізмом, тільки реальною оцінкою світового і військового положення. Америка не є безсильна, навпаки вона є непоборною силою, коли буде об'єднана. Доступу до неї буде боронити зі сходу Британія своєю фльотою на Атлантійськім океані, а міст до Японії на Заході буде становити американська воєнна фльота на Тихому океані. Другим засобом оборони буде велика повітряна фльота, твердив Гувер. Для переведення такої оборони поставить кол. президент сім точок для ЗДА, в чотири для Об'єднаних Націй. Головну вагу клав він на моральні засади, а то, щоб не потурати наїзникам і натаврувати агресорів по імені для вияснення справи.

Урядові кола у Вашинґтоні якстій виявили спротив проти таких плянів Гувера, кажучи, що вони помилкові.

ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ВКЛЮЧАЄТЬСЯ В АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

Брюсель, 21. грудня. — У висліді останніх рішень Північно-Атлантійської Ради щодо створення спільних збройних сил під командою ген. Двайта Айзенгавера та щодо створення т. зв. Продукційної Ради, — об'єднані Брюсельським договором в західно-европейський союз Британія, Франція, Бельгія, Голандія і Люксембурґ рішили включити цю свою п'ятидержавну оборонну організацію як цілість в північно-атлантійський союз 12 країн. На вчорашньому засіданні цього Брюсельського союзу рішено негайно підпорядкувати всі військові і оборонно-господарські агенції цього союзу подібним агенціям Атлантійського Пакту та стати до деякої міри їх ядром. При цьому додано, що це в жадному разі не означає ліквідації Брюсельського союзу, як такого, та що його злука з організацією Атлантійського Пакту „в нічому не відноситься до зобов'язань, що їх п'ять европейських країн перебрали на підставі договору в Брюсель".

СУДОВІ ПРОЦЕСИ ЗА НЕПОСЛУХ КОНГРЕСОВІ БУДУТЬ ІТИ ДАЛЬШЕ

Вашингтон. — Не зважаючи на рішення Верховного Суду, що свідок може відмовити зізнання перед судом, щоб не наражувати себе на кримінальне слідство, урядовці з департаменту справедливости твердять, що дальше будуть прикликати до судової відповідальности таких свідків, що відмовляють свідоцтва перед конґресовою комісією, яка прослідкує затії комуністів. Досі засуджено в судах 24 осіб за непослух Конгресові, каже окружний федеральний прокуратор Моріс Фей, одначе вони не засуджені за те, що не хотіли бути вмішані в кримінальні справи. Прокуратор каже, що він передбачував таке рішення і тому ставив питання такі, які не допускають самообвинувачення свідка в кримінальних справах.

АЛІЯНТИ ПОРОЗУМІВАЮТЬСЯ З НІМЕЧЧИНОЮ ЩОДО НОВИХ РОЗМОВ ЗІ СОВЄТАМИ

Брюсель, 21 грудня. — Злучені Держави, Британія і Франція рішили поінформувати західно-німецького канцлера д-ра Аденауера щодо їх відповіді на совєтську пропозицію нових чотиро-державних переговорів в справі Німеччини. Це рішення викликало в дипломатичних колах справжню несподіванку і сензацію. Зі західного боку виясняється, що цей крок є тактовним і цілком виправданим, як зважити на довір'я, яке теперішній керівник німецької політики виявив у відношенні до Заходу та як взяти до уваги ролю, яку він гратиме в найближчих тижнях відносно вирішення справи німецької участи в спільній західно-европейській оборонній підготовці. Факт, що західні аліянти рішили вислати Совєтам свою відповідь тільки після порозуміння з Німеччиною, коментується в дипломатичних колах як перший крок до того, щоби визнати Німеччину за свого великодержавного партнера.

ТІТО ЗАКЛИКАЄ ДО ГОТОВОСТИ ЮГОСЛАВСЬКУ АРМІЮ

Београд, 21. грудня. — З нагоди Дня Армії маршал Тіто видав югославським збройним силам денний наказ, закликаючи їх і югославський нарід до „більшої готовости" з огляду на загрозу нової світової війни. В переданому місцевою радіовисильнею наказі м. і. сказано, що югославська армія обходить свій цьогорічний день „в часі, коли сили аґресії знову загрожують новою і третьою світовою війною, в часі, коли провокації на наших кордонах продовжуються та коли продовжується військовий і політичний натиск на Югославію". Тіто не залишив жадного сумніву, що „аґресивною силою" яка загрожує новою світовою війною, він вважає Совєтський Союз.

МОЖЛИВІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОГО ВОЄННОГО СТАНУ В БРИТАНІЇ

Лондон, 21. грудня. — У зв'язку зі загостреною міжнародною кризою та збільшеною оборонною підготовкою західних аліянтів, в Британії видвигається необхідність поставити національне господарство на воєнну стопу, з усіми консеквентними обмеженнями і загостреннями.

ПІДОЗРІЛА РОЗБУДОВА СОВЄТСЬКОЇ ФЛЬОТИ

Лондон, 20 грудня. — Відомий британський річник Джейна „Боєва Фльота" в останньому виданні, стверджує, що теперішня розбудова совєтської воєнної фльоти „далеко переходить нормальні оборонні вимоги". Згідно з твердженням цього річника, Совєти почали ще в березні ц. р. будову другого великого на 35,800 тон лінійника, після такого ж з назвою „Совєтський Союз", що матиме шість 16-інчових гармат, 60 менших протилетунських гармат та дві батерії для ракет. Будується теж третій, ще дещо більший лінійник. Крім того, Совєти плянують до кінця наступного року побудувати 1,000 підводних човнів. Сьогодні вони мають їх вже около 370.

● **Французький уряд** приготовив подрібний плян охорони країни і її населення перед саботажами та іншою підривною діяльністю місцевої комуністичної п'ятої колони на випадок війни.

● **Італія почала продукцію** моторів для турбо-літаків.

● **Вінок з колючого дроту** рішили післати Сталінові з нагоди його 61-ших уродин (21. грудня) протикомуністичні організації Берліна.

БАНКИР ЗАЛИШИВ 30 МІЛЬЙОНІВ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ

Нюарк, Н. Дж. — Головну частину свого маєтку, в сумі $30,000,000 записав Джуліюс С. Ріппел на заложення фундації імені своєї жінки для втримування старих жінок; на побудову й утримання шпиталів і на досліди над недугами серця і пістряка. Крім того він записав своїм своякам, приятелям і працівникам у його маєтках $700,000, дальше на сліпих $200,000, а на різні добродійні місцеві установи й церкви $100,000. — Ріппел помер 9 грудня.

„ВІДНОСНО СПОКІЙНО" НА ФРОНТАХ В КОРЕЇ

ЧЕРВОНІ, ПІСЛЯ ВАЖКИХ І КРИВАВИХ ВТРАТ, ПРИПИНИЛИ НАСТУП НА БАЗУ В ГУНҐНАМ. — ТІЛЬКИ ОБМЕЖЕНІ ДІЇ РОЗВІДЧИХ ВІДДІЛІВ НА ІНШИХ СЕКТОРАХ ФРОНТУ

Токіо, 21. грудня. — В повідомленні головної квартири ген. Мек Артура стверджується, що вчорашній день пройшов „відносно спокійно" на всіх ділянках корейського фронту. Найбільша загроза для аліянтських військ все ще існує на малій приморській базі навколо портового міста Гунґнам, де сконцентровано величезні маси ворожих військ і зброї з виразною метою приготовити там американцям „новий Дюнкерк". Аліянтські сили, залишені на базі з'єднання піхоти та інших сухопутніх військ, при сильній піддержці важких гармат зі сконцентрованих в порті аліянтських кораблів з могутнім лінійником „Мізурі" на чолі, та завдяки невпинній акції авіяції, завдали ворогові таких важких втрат, що вже вчора він мусів припинити навіть спроби дальших наступів. Загально вважається, що червоні, від часу їх наступу на цьому східному секторі фронту, втратили приблизно третину своєї стотисячної армії самими тільки вбитими. Кораблі аліянтської воєнної фльоти вже не обмежуються тільки до самої піддержки в безпосередній обороні бази в Гонґнам, — але рейдами здовж побережжя розгромлюють ворожі комунікаційні получення та інші воєнні об'єкти. На інших секторах фронту — приходило до „обмежених дій" здовж колишнього кордону на 38-мій паралелі, зокрема в районі Чунчон, де південно-корейські війська, при піддержці американської артилерії, повели місцевий наступ на ворожі позиції, зайняті вже знову військами перебудованої за комуно-китайськими лініями північно-корейської армії. Аліянтська розвідка стверджує на підставі зізнань полонених та перехоплених документів і інших інформацій, що комуністичне командування вспіло вже відновити розгромлену червоно-корейську армію до тої міри, що вона вже сама могла б вважатися серіозним опонентом. Загальна сила цеї армії, включно з новобранцями, які ще переходять вишкіл в Манджурії, мала б вже виносити около 250,000 вояків. Аліянтська авіяція протягом вчорашнього дня продовжувала свою нищівну акцію проти ворожих воєнних об'єктів.

ВВЕДЕНО ЦЕНЗУРУ НА ПОВІДОМЛЕННЯ З КОРЕЇ

Токіо, 21 грудня. — Головна квартира ген. Мек Артура вчора вперше від початку війни в Кореї ввела звичайну воєнну цензуру на всі повідомлення про перебіг війни зокрема про рухи аліянтських військ в Кореї. В розпорядку сказано, що від тепер всі пресові повідомлення, радіопередачі, журнальні статті і фотографії, що відносяться до військових подій, будуть перед висилкою піддані для провірки дорадчому пресовому відділові в головній квартирі.

БРИТАНЦІ ПРИПИНЯЮТЬ РОЗСТРІЛИ ПОЛОНЕНИХ

На фронті в Кореї, 21 грудня. Двох офіцерів експедиційних британських військ врятували вчора з рук південно-кирейської військової поліції 17 полонених, що мали бути розстріляні. Командант британських військ дав наказ припинити всі того роду „виміри справедливости" на підпорядкованому йому секторі.

АМЕРИКАНЦІ ЛІТАКАМИ ЕВАКУУЮТЬ КОРЕЙСЬКИХ СИРІТ

Сеул, Корея, 21. грудня. — 15 американських транспортових літаків перевезли вчора в безпечне місце на південь 964 малих корейських сиріт, залишених напризволяще на вулиці. Очевидці оповідають про страшну трагедію цих невинних жертв жорстокої війни.

АЛІЯНТИ ОЧІКУЮТЬ НОВОГО НАСТУПУ ЧЕРВОНИХ

На фронті в Кореї, 21 грудня. — Аліянтські війська на західному секторі фронту в Кореї, що під командою ген. Волтона Г. Волкера створили нову оборонну лінію на південь від 38-мої паралелі, сподіються нового великого наступу сконцентрованих там багатьох соток тисяч комуно-китайських орд. Ніхто не може сказати де, коли і чи взагалі такий наступ почнеться, але аліянтські війська на нього приготовані в свідомості, що це може бути рішальною битвою за долю Кореї. З боку аліянтського командування стверджується високу мораль серед військ і висловлюється переконання, що вони, не зважаючи на величезну чисельну перевагу ворога, можуть вдержати свої оборонні лінії, або щонайменше, якщоб вже зайшла така конечність, відступити в порядку. Не зважаючи на цей оптимізм військового командування, цивільне корейське населення продовжує масово втечу на південь.

КОМІСІЯ О.Н. ПРОДОВЖУЄ АКЦІЮ В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я

Лейк Соксес, 21. грудня. — Три особова комісія Об'єднаних Націй, якій доручено „обміркувати базу для перемир'я в Кореї", звернулася вчора вже вдруге окремою нотою до комуно-китайського уряду, запевняючи його, що негайно після завішення зброї на фронтах в Кореї будуть обговорені теж всі інші далеко-східні проблеми. — Ноту вважається посередньою відповіддю на комуно-китайські твердження, що ціла акція в справі перемир'я є тільки аліянтським „підступом", щоб здобути час на відповідну підготовку „дальшої агресії". Запевнення комісії ще не вичерпує комуністичних передумов перемир'я, в які включені зокрема справа Формози, відкликання аліянтських військ з Кореї та признання комуністичному Китаєві місця в Об'єднаних Націях і рішального голосу в далеко-східніх справах. — В колах О. Н. все ще не втрачають надії на можливість компромісу, за передумову якого ставляться — перемир'я на фронті.

В СВІТІ

● **Президент Сингман Рі** звернувся зі закликом до свого народу і аліянтів, щоби вони доклали всіх зусиль для оборони Південної Кореї та її столиці Сеул, тепер безпосередньо загроженої червоними агресорами.

● **Д-р Клявс Фукс**, засуджений на 14 років ув'язнення за найбільшу зраду Совєтам таємниці аліянтського розвитку атомової зброї, — звернувся з проханням до британського уряду, щоб той не відбирав йому признаного натуралізаційним законом британського громадянства.

● **Генеральна Рада британського** Конґресу Професійних Спілок відкинула пропозицію на висилку до Москви своєї делегації, щоби зі совєтськими профспілками обговорити можливість поліпшення стосунків між обома країнами.

● **Бельгійський парлямент** ухвалив покликати в 1951 році до війська 150,000 новобранців.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОБОРОНА ВІЛЬНОЇ ЕВРОПИ

„Похмурим днем для судьби Европи'' назвала совєтська „Правда'' цей день, у якому почалися в Брюселі наради міністрів закордонних справ і оборони тих країн, які входять у склад Організації Північно-Атлантійського Пакту. На тих нарадах, як відомо, рішено створити одностайну спільну армію для оборони Західної Европи, командантом якої вибрано одноголосно ген. Двайт Айзенгавера.

„Правда'' називає творення цеї армії ще одним кроком, спрямованим до „самогубства'', при чому вдаряє теж дуже сильно французький уряд, закидаючи йому, що „ганебно скапітулював перед Вашингтоном, зрадивши національні інтереси та забезпечення власного народу''.

Совєтська пропаґанда добре знає, де шукати слабих місць у Західній Европі. Тим самим знає, що найслабшим місцем є Франція. Тому постійно лякає Францію, як от цею дипломатичною нотою, якою Совєти заповіли, що зірвуть французько-совєтський союзний договір, якщо вона попиратиме зброєння Західної Німеччини. Знов наради в Брюселі якраз передбачають зброєння Західної Німеччини, бо без нього—як виявляється—годі й думати про успішну оборону Західної Европи перед совєтською аґресією.

Об'єктивно судячи положення Франції дуже важке. Розуміє це положення дуже добре Геролд Календер, голова паризького бюра часопису Ню Йорк Таймс, коли питає американців, якби вони себе почували, коли б так біля Квебеку, в Канаді, стояли значні совєтські сили, які мали б за собою ще 100 чи 200 модерно узброєних дивізій, що могли б кожної хвилини прийти їм в допомогу. Якраз так, пише Календер, є з Францією. Совєтські окупаційні війська віддалені від її кордонів усього на 150 миль. . .

Ось де треба шукати головної причини французької апатії, неохоти до зброєння, зневіри в те, що можна оборонити Францію перед совєтською окупацією, якщоб почалась нова світова війна в Европі. Звідси і бажання доконче дійти до порозуміння з Москвою. Та це бажання проявляється не тільки в французів, його відчувається теж і в [illegible] Лодвел Дені, кореспондент часописів Скрипс-Говарда, пише з Брюсел, що британський міністер справ закордонних, Ернест Бевин, як і французький міністер закордонних справ, Роберт Шуман, діють під натиском „прямо гістеричної публичної опінії, змагаючої до уґодовства''.

Так впливає на народи Західної Европи страх, викликаний комуністичною пропаґандою про „другу Корею в Европі''. Ця пропаґанда залякує населення західно-европейських країн тим, що на випадок війни відразу будуть кинені готові до бою армії совєтських сателітів, яким зараз прийде з поміч'ю ще й головна совєтська сила. Отже опір—в таких обставинах—не може мати ніяких виглядів на успіх.

Вже з цього можна пізнати, яке важливе завдання стоїть нині перед Америкою, бо треба не тільки себе зброїти і зброїти Західну Европу, але ще й розбудовувати віру західно-европейських народів у перемогу, як і в те, що совєтські армії можна буде відразу спинити в поході на підбій Франції чи інших країн. Тут треба ще ствердити, що настрій Західної Европи відразу помітно поліпшився, як рознеслась чутка, що генерал Айзенгатер обіймає команду над спільною армією Аліянтів. Заважило міркування, що того роду людина не перебирала б такого відповідального становища, коли б не мала віри, що можна не тільки перемогти Совєти, але теж і врятувати Західну Европу перед совєтською інвазією. Тому надіються, що справа оборони піде тепер гладше теж і в Франції та Англії.

ЕТИКА ІНФОРМАЦІЙ

Преса та інші засоби державних народів розпоряджають, звичайно, великим і всебічно вишколеними апаратами фахових сил, завданням яких є дати загалові правдиві і вичерпуючі інформації про події в багатогранному сьогодні суспільному, політичному і господарському та культурному житті дома і закордоном. Ваги і значення цих інформацій не можна перецінити. Вони бо є наче жилами, в яких кружляє кров народного життя, вони є передумовою прогресу і його контролею, вони є базою публичної опінії і справді двосічною зброєю, яка може або промощувати шлях прогресові, або його відгороджувати, залежно як буде використана. Свобода преси та інформації стала одною з головних свобід, за які зводяться криваві війни.

Не диво, що в таких обставинах етика інформації стала одною з головних вимог вільного світу та першим обов'язком журналістичної професії. В наших обставинах, як наші фінансові обставини не дозволяють нам заповнити всі галузі нашого життя власними професійними інформаторами та як кожний громадянин є або може бути таким інформатором, цю пресову та інформаційну етику необхідно пригадати теж нашому загалові, не кажучи вже про редакції наших скромних пресових органів. Це тим більше тепер, як Злучені Держави, а з ними і ввесь вільний світ опинилися в стані тривоги і готовости перед сподіваною комуністичною аґресією.

Фальшива чи тенденційна інформація може принести шкоду, якої нічим не дасться направити. Вона може ввести в блуд публичну опінію та стати базою фальшивих заключень і висновків, що з черги можуть стати причиною катастрофи. Всі ми вже мали можність бачити на живих прикладах, які трагічні наслідки може мати для народу фальшива і тенденційна інформація, або непоінформованість. Вона хвилево може допомогти опанувати дійсність, але вона не всилі здержати природного розвитку. Хто фальшиво інформує, тим гірше для нього. Правда бо раніше чи пізніше вийде наверх, як олива на воді, а тоді горе тим, що брешуть. Так було зі забріханкою гітлерівською пропаґандою, так є і так буде з большевицькою пропаґандивною фабрикою брехні. Раніше або пізніше настане час, як нарід пізнається на правді і тоді справді „немудрі премудрих обдурять''.

Ми маємо конкретні причини до цих завваг. В редакційній практиці майже кожного дня приходиться мати до діла з всілякими інформаціями. Не йдеться про саму інформацію, як таку. Важливе, щоби вона була правдива і об'єктивна, без огляду на те, чи вона для нас приємна, чи прикра. Але злочином можна вважати всі ті несовісні інформації, що їх часто подається до публичного відома тенденційно для „виробльовання'' публичної опінії, часом зі злоби для своїх противників чи з бажання підлабузнитися своїм приятелям. Тоді це буде дуже сумнівним ударом для ворогів і медвежою прислугою для приятелів. Звичайно, авторові інформації можна висловити й свою думку та своє переконання, але тоді він повинен це зробити в коментарі чи бодай окремо зазначити це.

Буває, що часом інформація написана з усіми передумовами об'єктивної вістки, але вона не виходить об'єктивно і не є вірна, бо не базується на основному знанні справи. Замість фактів — вона наводить сплетні, як факти, — замість знання — подає здогади та бажання замість дійсности, не кажучи вже про свідомі і тенденційні пашквілі.

Від деякого часу ми зустрічаємо в українській европейській пресі чимало всіляких — „власних кореспондентів'' про Америку та про американсько-українське життя. Деякі з тих дописів мають всі прикмети того, що можна вважати власне етикою інформації. Вони написані з помітним, хоча й не доконче вичерпуючим знанням справи, в них спостерігається виразне бажання подати правдиві інформації по найкращій своїй волі і знанню. Зустрічається теж описи своїх вражень під хвилевим настроєм, до яких теж можна відноситися зі зрозумінням, бо їх так візьме і кожний критичний читач. Але як назвати такі „інформації'' як, для прикладу, „Подув нового вітру'', що їх свого часу друкувала ще мюнхенська — „Українська Трибуна'', або такі навіть не звичайні, але провокативні брехні про „напів-фашистські'' українські організації в Злучених Державах, що ними в підозрілих цілях годує якийсь Дубняк ульмівські „Українські Вісті''? Звичайно, редакція одної чи другої газети може тут впасти жертвою несовісного дописувача, — але це не звільняє її від співвідповідальности.

В останньому замашистими інформаціями про американських українців та їх інституції почав пописуватися вже в другому числі паризької „Соборної України'' рекомендований там „старий громадський діяч з Европи, новий іміґрант'' Я. Максимович, видвигаючи твердження, що „УКК ніколи не був загально українською репрезентацією, ані не походить з демократичних виборів української громади''.

Темою цеї статті не є полемізувати з такими і подібними твердженнями. Раніше або пізніше та на підставі фактів і не чуток та здогадів пізнає правду теж не познайомлений ще з нею загал і тоді оцінить того роду „інформації'', які не принесуть ані слави для їх авторів, ані добра для української справи.

АВТОР І РЕДАКЦІЯ

(До статті ред. Івана Кедрина)

У 283-му числі „Свободи'' появилася стаття ред. І. Кедрина під вище наведеним наголовком як дискусійна. Заторкнені питання незвичайно важливі подані дуже зручно. Все ж дещо треба точніше вияснити.

Чи редакція повинна містити статті, інколи взаємно суперечні? Відповідь: Ні. Редакція не повинна цього ніколи робити! Хіба, що редакція нарочно ставить суперечні погляди на одну і ту саму справу біля себе, щоб одночасно виказати, де правда! Обов'язком і завданням Редакції є вдержувати виразну лінію в усіх заторкнених справах. Навіть в суто-інформаційній пресі виразна редакційна лінія існує. Вона виявляється в доборі інформаційного матеріялу, в його розміщенню, у підкресленню щоважніших справ і т. д. Газета не може бути стоковищем всіх можливих поглядів і насвітлень. Виховна, формуюча роля часопису — це основна робота редакції! Читаюча публіка знаменито відчуває кожний почерк пера редактора і оцінює його правильно. Особливо українська читаюча публіка вже не така зовсім безкритична. Погляди редакції мусять проявлятися в кожному рядку газети, а не тільки у редакційних, непідписаних статтях.

Нема двох правд на світі, а є тільки одна правда. Коли щось є біле, так воно не є чорне. Не можна ставити свічки Богові, а одночасно кадити чортові!

Дуже широке коло читачів з преріжними поглядами — якщо часопис справді мусить з читачами рахуватися! — вимагає від редакції — не заторкувати справ, які дразнили би хоч частину поглядів тих читачів, хіба, що йде про переформовування тих поглядів і це є конечне.

Часопис — це виховний засіб і з тим завжди треба рахуватися! А виховник мусить самий мати виразний і ясний погляд на всі справи, інакше не може нікого виховати. Чим виразніше і чим ясніше часопис виявляє собою розуміння, зн. оцінку всіх справ в кожній букві, тим цінніший часопис. Що є на світі преса, яка має замазані погляди або нерішене становисько до різних справ, це понижує її вартість і примітивізує її.

Український загал бажає високоякісної преси; преси з виразними поглядами; преси означеними політичними ідеями і ідеалами; преси, як кажуть, з хребтом; преси з непохитним морально - національним стрижнем!

На щастя українська дійсність — через те, що майже ввесь український народ жахливо терпить тепер під большевицько-московським режимом — не видвигає майже ніяких суперечностей, а навіть суперечності, що існують ще, ідуть по лінії єднання — так, що вся наша преса мусить займати майже зовсім однакові ідейні позиції в усіх справах. Іде тільки про виразне і послідовне їх зазначування на кожному місці.

Євген Яворівський.

Міжнародний Робітничий Орден—перед судом

Українському громадянству в Америці добре відома довголітня большевицька агітація, звернена проти Українського Народного Союзу та інших народних запомогових організацій. Ця агітація захвалювала одночасно іншу організацію, яку називано „прогресивною'', „робітничою'' та дуже „дешевою''. Це так в противенстві до інших запомогових українських організацій, які ніби не є ні робітничими ні поступовими, ні дешевими. Організацією яку захвалювали большевики, була Українська Секція Міжнародного Робітничого Ордену, якій згодом дано назву „Запомоговий Союз Американських Українців Міжнародного Робітничого Ордену''. В агітації говорилося звичайно тільки про „Запомоговий Союз'', як справжню „демократичну'', „прогресивну'' та „українську'' організацію.

Колись большевицькі агітатори відбували спеціяльні курси, як поборювати допомогово-обезпеченеві організації, висміваючи їх „посмертний характер'', тобто висьмівали саму ідею обезпечень на життя. Мовляв: „Пощо людині гроші по смерти?'' На диво, за якийсь час, оці агітатори змінили повнотою фронт і нагло почали агітувати за обезпечення і то в „українськім союзі''.

Так само колись висьмівали вони всякі натяки на патріотичний обов'язок, а потім назвали і свою організацію „патріотичною''. Про це, між ін., читаємо у звіті з окружної конференції „Запомогового Союзу Американських Українців МРОрдену'' в Шікаґо з 19 листопада, поміщеним в органі „Українські Щоденні Вісті'', де сказано: „Запомоговий Союз АУ, казав доповідач, є патріотичною допомоговою організацією і залишається вірною принципам демократії та збереженні миру в світі. Сьогодні ті, які були і залишилися ворогами народу й демократії, висуваються на публічну арену, а справжніх демократів переслідується... Сольвентність МРОрдену — понад 147 процентів''.

У понеділок біжучого тижня покликано на переслухання урядників МРОрдену до Верховного Суду в Ню Йорку, щоб вони виказали причини, чому ця організація не має бути цілком розв'язана. Позов проти МРОрдену вніс до суду департамент обезпечень стейту Ню Йорк, закидаючи цій організації, між іншим, те, що вона поміщена на лісті підривних організацій генеральним прокуратором у Вашинґтоні.

Такий закид генерального прокуратора противорічить твердженню, що це „патріотична'' організація, яка „залишається вірною демократії''. Генеральний прокуратор зараховує до підривних організацій головно такі, які слухають чужинних диктаторів, тепер головно диктаторів з Кремля.

Коли йдеться про „сольвентність МРОрдену — понад 147 процентів'', то про це говориться у позві до суду таке: МРОрден це „краєве братньо-допомогове товариство'' із 162,000 членів, а його маєток виносить $6,126,801''. Обезпеченеві поліси, які є в силі, сягають висоти $110,950,482''. Значить, що з теперішніх $6,126,801 мастку на випадок смерти треба виплатити за поліси $110,950,482.

На скільки МРОрден є патріотичний, пізнати зі складу його уряду: Роквел Кент, президент; Віто Маркантоніо, віцепрезидент; Рубін [illegible], віцепрезидент. З щоденної преси знаємо, що Андрій Дмитришин, якого засудили в іміґраційнім суді в Ню Йорку на депортацію, є віцепрезидентом МРОрдену і організатором Української Секції, що то має назву „Запомогового Союзу АМ''. А яку „патріотичну'' діяльність проявляє МРОрден, пізнати хочби з його видатків, на такі „патріотичні'' цілі (цифри взяті зі стейтового позву): $300,000 на комуністичну пропаганду, чи то безпосередньо, чи посередньо, виплачуючи на „оголошення'' в комуністичнім щоденнику „Дейлі Воркер''. Крім того йшли ще окремі збірки серед членів МРОрдену і з таких фондів виплачено впродовж трьох років (1944-1946): На утримання комуністичного щоденника в англійській мові „Дейлі Воркер'' — $31,651.08; на жидівський щоденник „Морґен Фрайгайт'', який має таке саме значення як англійський щоденник, виплачено $35,140. Крім того менші грошеві допомоги виплачено п'ятнадцятьом часописам, виданим в неанглійських мовах. У тому самому часі видано з фондів МРОрдену $3,638,57 для дев'яти різних підривних організацій на видавання летючок, брошурок і т. п. агітаційної підривної літератури. На свою власну агітацію видав МРОрден за три роки $147,300,77, а агітація мала на меті приєднювати членів до МРОрену, щоб опісля робити з них вибір [illegible] до Комуністичної партії. Так сказано в позві.

Коли департамент обезпечень стейту Ню Йорк візвав урядників МРОрдену до виказання причини, чому ця організація не має бути цілком розв'язана, то зробив це тому, що МРОрден не був насправді обезпеченевою організацією, не дотримувався свого статута й чартеру і служив тільки для підривних цілей. Так сказано в позві. А що останніми часами підривна діяльність комуністів зверталася на насильне скинення американського уряду, то уряд дбаючи про оборону країни, домагається ліквідації організації, яка — як він твердить — служить підривним цілям.

Заки Верховний Суд вирішить, що дальше з цією справою зробити, Міжнародний Робітничий Орден дістав від суду наказ піддатися рішенню стейтового обезпеченевого комісаря, який перебрав під опіку стейту ціле діловодство його бюра під ч. 80 П'ята Евеня в Ню Йорку, як теж опіку над мастком, який мав би бути розділений поміж членів на випадок, якщоб Корпорація МРОрдену, разом з усіми її секціями була зліквідована.

Отже дальша доля Міжнародного Робітничого Ордену є тепер у руках Верховного Суду стейту Ню Йорк.

О. Бужанський.

ЗА ГРАТАМИ ГПУ — НКВД

9)

І я вийшов з кабінету. Доба, дві проходять на коридорі. Кудись лечу . . . Прихожу до свідомости в камері спецкорпусу. Камера перевертається, хапаюсь руками за стіну, непритомнію.

— Бужанський, Бужанський, — хтось термосить мене. Розкриваю очі і бачу перед собою „стража''.

— Вставай, поїдемо!

Напружую всі сили, встаю, виходимо на двір і їдемо до ГПУ. Входимо в приміщення Г.П.У. і, о Боже мій милосердний! В приміщенні ГПУ сидить моя старенька мати, а біля неї стоїть валізка.

Роблю над собою зусилля, легенько вклонююсь, прохожу далі, дивлюсь їй у вічі. Дві вогневі сльозинки скотились на материну хустку.

Невпинно ходжу по камері, два кроки вперед, два назад. А материні сльози сверлять перед очима. Ніч проходить в огні, снують шалені думки. Години тягнуться безконечно, я все ходжу, а день не настає.

Відчиняються двері камери.
— Бужанський, до слідчого!

Стримуюсь, заходжу до кабінету, а далі не витримую і кричу до слідчого:

— За що ви арештували мою маму?

— Де, коли і хто заарештував?

Суперечка приймає бурхливий характер. На наші — мої і слідчого — викрики до кабінету вбігає ціла зграя слідчих. Мене хапають за руки, пробую вирватись, але мене тримають і садовлять на стілець. Весь час кричу: „пустіть!''

— Та він божевільний. Його треба до лікаря відправити, — каже слідчий.

— Ви самі божевільні. Пустіть її!

Не зважаючи на мої протести двоє слідчих беруть мене попід руки, ведуть до авта. Куди, по що?

Авто мчить містом, на вулицях великий рух. морозне повітря робить своє і я поволі заспокоююсь. Авто виїжджає за місто і ми прямуємо до лікарні божевільних. Блискавично згадую, що мого товариша теж відвезли до цієї лікарні, а яка доля спіткала його потім нікому не було відомо. Перспектива попасти до лікарні божевільних не посміхалась, але нічого не вдієш.

Приїжджаємо до лікарні; слідчі чемно виводять мене з авта і ми прямуємо до лікарні. Лікарня майже ціле невеличке містечко. Великі з гратами твохповерхові будинки. Теж в'язниця, тільки особлива.

Заходимо до почекальні. З'являється лікар, з яким слідчі заходять до другої кімнати. Потім лікар виходить, запрошує мене до кімнати і пропонує роздягнутись.

Поволі роздягаюсь, стою перед лікарем в чому мати породила. Лікар дивиться на мене здивованими очима, а слідчі похмуро дивляться на мене і відходять до вікна. Лікар пропонує обернутись і я мимоволі подивився на себе. От в чім справа. Стало ясно, чому лікар здивувався, а слідчі відійшли до вікна. З мого тіла ще не зійшли чорно-сині плями від босування слідчих.

Лікар робить на спині паси, стукає по колінах, каже закривати очі, простягати руки, вислухує легені, серце, пульса і каже одягатись. Пішли на нараду. За пару хвилин вийшли.

— Поїдемо, Олексо Миколаєвичу — каже слідчий.

Під'їжджаємо до будинку ГПУ. „Ну, — думаю' — моє взяло та ще з неприємностями для слідчих. Адже ж лікар, хоч і працює в лікарні божевільних, але він не божевільний''.

Камера знов приймає мене в свої обійми. Незабаром до камери мені передали валізку разом з запискою. Чекаю, поки вийде „страж'', гарячково прочитую листа.

Бідна, люба моя матуся пише, що привезла мені речі та дещо з харчів. Повідомляє, що з родичів дехто захворів, дружина працює. Най Бог простить мені, не повірив їй, бо як то старенька, немічна жінка могла приїхати за пару сотень кілометрів. Так я її більше не побачив, — вмерла, небога, від голоду 1933 року, а таємниця залишилась нерозгаданою. Кінчається других десять літ, а я все бачу ті сльози і глибокий біль в очах, закам'яніле обличчя.

Щоб примусити в'язнів давати необхідні ГПУ зізнання, слідчі винайшли нову методу. Полягала вона в тому, що крім чоловіків почали заарештовувати і їх жінок. Арештованих жінок привозили до ГПУ з речами, садовили на коридорах, а їх чоловіків в цей час проводили на допити до слідчих.

Жінок довго не тримали під арештом, але це робило гнітуче враження, а іноді кінчалось трагічно для родин.

Не зорієнтувавшись, що це тільки тимчасове ув'язнення, дружина в'язня Зареби Степана, очікуючи щоденно арешту, дійшла до такого стану, що одного дня викинулась з п'ятого поверху на брук і розбилась на смерть, залишивши самітно малу дитину.

Кілька днів маю спокій, але нарешті знов несподіванка. Викликають мене, але ведуть не до кабінету слідчого. Вартовий стукає в двері, за котрими чути голос: можна!

Входжу до роскішно умебльованого кабінету. Великий стіл, накритий зеленим сукном. За столом сидять три особи з трьома, двома ромбами. Осторонь мій слідчий. Біля другого столу друкарка і дві стенографістки.

— Прошу сідати, Олексо Миколаєвичу — звертається до мене „три ромби''. — Палите? — і простягає мені масивного портсигара з цигарками.

— Дякую. Палю, але зараз голова болить, дякую.

Простягнута рука опустилась, масивний портсигар стукнув об стіл.

— Не гаразд, Олексо Миколаєвичу, ваші товариші ремствують на вас, а ви все відмовляєтесь давати зізнання.

— Не маю в чім зізнаватись, громадянин начальник, — відповідаю.

— Це ми зараз побачимо. Попросіть Коліуха — звертаються „три ромби'' до слідчого.

За кілька хвилин входить Коліух Д. В. „Ромби'' запрошують сідати. (Д. В. Коліух, кол. міністер продовольчих справ при уряді УНР, був головою правління „Дніпросоюзу''.) Коліуха Дмитра Викторовича не бачив пару років. Був дебелий чоловяга, високого росту, волосся чорне як в галки, а проти мене сидить майже шкелет нужденний, волосся як молоко. „Що з тобою сталось, Дмитре Вікторовичу! Видно випив ти гірку чашу до дна. Гроза республіканських установ, безмежний авторитет в фінансово-господарчих справах, талановитий організатор і адміністратор. Що сталось з тобою!''

Таким же поглядом Д. В. дивився на мене і напевно в наших головах точились однакові думки.

— Ви знаєте, Дмитре Вікторовичу, Олексу Миколаєвича? — запитує „три ромби''.

В кабінеті тиша.

— Так, так, — поспішає з відповіддю Дмитро Вікторович, — знаю і з давніх часів.

Олекса Миколаєвич заперечує свою участь в контрреволюційній організації. Прошу йому пригадати, де ви здибались, коли завербували до контрреволюційної організації, — говорять „три ромби''. — Стенографісток прошу нотувати.

Підсумки праці зорганізованого жіноцтва

Недавня конвенція Союзу Українок Америки (СУА) звернула нашу увагу на працю і завдання Федерації Українських Кіночих Організацій, що її очолює сеніорка жіночого руху п. Олена Кисілевська. Голова Федерації прибула з Канади на ювілейну конвенцію. У своїй промові начеркнула такі напрямні Федерації: 1. Співучасть у визвольних змаганнях українського народу, 2. Співпраця українського жіноцтва з цілим християнським світом у його боротьбі з найбільшим ворогом Бога, людства і України, 3. Узгіднення праці й змагань усього українського зорганізованого жіноцтва у справах загально - національного значення на плятформі строгої понадпартійности й християнської моралі, 4. Організаційна поміч вигнанцям із рідного краю, 5. Заступництво українського зорганізованого жіноцтва, як на внутрішньому, так і на міжнародному форумі.

Олена Кисілевська
Голова Федерації Українських Жіночих Організацій, промовляє на конвенції СУА

У дальшому п. Голова розвинула осяги Федерації. Впродовж минулого року устійнено зв'язки з найдальше розсіяними жіночими осередками. Це є здебільшого централі жіночих товариств у тих країнах, де знайшлися українські поселення. Деякі пройшли уже кілька етапів розвою і стоять на доброму організаційному рівні (ЗДА, Канада). Другі перейшли вже початковий етап і гарно розвиваються (Англія, Бельгія, Арґентина, Венезуеля). Треті щойно наладнують організаційну мережу (Австралія). Зостаються ще розкинені менші гурти жінок, що оформлюються або оформились уже в товариства (Бразилія, Парагвай, Франція, Тунезія). Окреме звено Федерації — це Об'єднання Українських Жінок у Німеччині, що вислало кадри вишколених працівниць у різні країни, а тепер обмежилось окремими, дуже поважними завданнями серед залишенців.

Федерація подає організаційну поміч різного покрою — від статуту чи правильника, аж до культурно - освітнього матеріялу включно. У формі листування, порад, обіжників, запитних листків працює Федерація над зв'язком з членами, застосовуючи індивідуальний підхід до кожної з централь. У деяких випадках переводить виміну надбань — культурно - освітній дорібок Канади служить нашим посестрам у свіжо основаних осередках.

За ініціятивою Федерації переведено також один незвичайний почин, що добігає вже до успішного закінчення. По Світовому Конґресі українського жіноцтва у 1948 р., делегатка скитальщини п. Ірина Павликовська видвигнула клич переселення вдів із дітьми. Це трудний до переселення елемент, що його оминали переселенчі централі, а через питомі обставини вигнання він був у нас особливо численний. Заходами Союзу Українок Америки об'їхала п. Павликовська міста Америки й Канади і зібрала в ЗДА суму 2667, 30 дол. на фонд „Матері й Дитини", зложений при Союзі Українок. Гроші, зібрані в Канаді, зложено при КУК-у. Завдяки цьому фондові перевела Федерація досі перселення 25 вдів із дітьми, умістивши їх у переходовому захисті в Филаделфії на перший час. Окрім вдів користало з переселення й захисту також кільканадцять замітних жінок - фахівців. Велика більшість їх уже перейшла на власне мешкання й заробіток, так, що переселення вже добігає до кінця. Без великого розголосу організоване жіноцтво перевело реальне діло допомоги, за яке централя ІРО у Швайцарії зложила спеціяльне признання представникові ЗУАДК-у п. Родикові.

У цьому ж році Федерація перевела успішний виступ на міжнародному ґрунті. Це була участь у конґресі Світового Руху Матерей у Парижі, що відбувся у червні ц. р. Темою конґресу було економічне положення матері. Представниці Федерації виступили з двома доповідями: 1. З. Витязь (Бельгія) говорила про „Прикрі наслідки господарської неспромоги матері", і 2. п. Ол. Сулима (Німеччина) прислала реферат „Суспільне положення української матері", що його прочитала паризька українка п. др. Ол. Піснячевська. Обі доповідниці взяли за підклад стан української господарки та становище матері в ній, з'ясовуючи її безправ'я та господарську нужду. Вислідом цих доповідей були резолюції конґресу в користь матерей репресованих та засланих, а також матерей на вигнанні. Федерацію запрошено до членства в Руховi Матерей, де вона входитиме, як член у відділ бездержавних націй. Найближчим виступом Руху Матерей це щорічний їх Різдвяний Кермес у грудні, де українки, як щороку, матимуть свій окремий стіл. Цим займається вже спеціяльно обраний жіночий комітет у Парижі.

Кількома словами торкнулася пані Голова також напрямних на майбутнє. У межах загальних рямок завдань Федерації — видвигнула два особливі, що на них кладе натиск. Це — збереження молодого покоління і зв'язок із чужинками.

Виховання молодого покоління являється великим обов'язком матері - вигнанки. Пошана для рідної мови та рідних звичаїв, зберігання традиції, зацікавлення до справ Батьківщини може мати впоїти вже малій дитині. Допоміжним засобом у цьому є дитячі садки або клюби. Українське жіноцтво розробляє різні форми дитячих сходин; щоби привчати дітей до свого середовища та дати йому відпорність на чужі впливи.

Живучи серед чужого окруження українське зорганізоване жіноцтво може сповнити завдання, для якого почало цю мандрівку. Це є освідомлення чужини про Україну. У взаєминах із чужинецькими організаціями можемо приваблювати нашими культурними цінностями, можемо обзнайомлювати з нашим організаційним надбанням, можемо підчеркнути наше право на життя. А своїм досвідом можемо принести неабияку користь:

„Нашому жіноцтву на цьому континенті доля дає нагоду у співпраці з американками багато навчитися, а водночас сплатити своєю працею довг супроти країни, в якій живемо; ми можемо й повинні перестерегти американське жіноцтво перед тим, що ми здобули важким досвідом. Наші дороги тепер сходяться. Це пекло, з якого ми вийшли, з яким змагається наш нарід, з яким героїчно боряться й наші жінки чи то в рядах УПА чи в кожному колгоспі, загрожує тепер цілому християнському світові, загрожує Америці, американським матерям і дітям. Ми знаємо большевиків, знаємо диких москвинів не з книжок, не з літератури, а з власного гіркого, кількасотлітнього досвіду й перед тією небезпекою є нашим обов'язком американок перестерегти. Тут не йдеться про втрату свободи, навіть про втрату життя. Тут ідеться про речі складніші. Идеться про затроювання душ молодого покоління. Про викорінення віри в Бога, в совість, в існування душі в людині. Идеться про викорінення в душах дітей любови до рідних батьків, про засівання в молодих душах підлоти і зради. Я бачила у Львові на виставі большевицьких досягнень образок, що мене зморозив душу. Сталін нагороджував мале хлоп'я почесним медалем. Ото герой, показує мені юнак, провідник по виставі. Той хлопчик, каже він мені з гордістю в голосі, доніс радянській владі про розмову своїх батьків із ворогом народу, яку він підслухав, удаючи що спить. Зате зрадників покарано, а малого хлопчика нагороджено й проголошено по всіх школах героєм..."

Цією вказівкою закінчила п. Голова свою промову.

Хай знає світ про нас

Колись Шевченко, наказом московського тирана викинутий із Рідного Краю, писав: — Та не однаково мені, як Україну злії люди присплять лукаві і в огні її окраденую збудять... Сьогодні новий, жорстокіший московський тиран вживає всіх людських і диявольських засобів, щоб не то приспати, але стерти з лиця землі Україну. Він безпощадно нищить її провідну верству розстрілами, тюрмами, засланнями. Він виморює голодом мільйони народу. Він переселює — переганяє українців в Азію і насилає азійських колоністів у наші землі. Він не спиняється і перед душею народу. Він і туди вривається з заболоченими чоботами своїх брехонь і під дулом нагана каже українцям співати про любов до „старшого брата" і возхваляти „ясне сонечко в Кремлі". Він висилає в світ своїх наказних служак із титулами послів ніби свобідної УССР, щоб так баламутити світ і заслонити перед ним справжню думку і боротьбу України.

А на обріях будуччини вже спалахують вістуни великого огню розправи з московською заразою. Чи має здійснитися бажання тирана? Чи в тому будучому огні очищення світу від московського рабства Україна має прокинутися до нитки обкраденою, навіть із перекрученою історією?!

Ось що мусить бути нашою першою журою. Ми мусимо протиставити московським брехням **щиру правду про Україну.** Ми мусимо оповісти широкому світові одверто і ясно нашу історію і нашу боротьбу за державну свободу. Світ мусить почути від нас правдиве слово про страждання і все ж незламну волю України. Наші вчені збирають у своїх робітнях ті слова правди в великий твір ЕНЦИКЛОПЕДІЮ УКРАЇНОЗНАВСТВА. А ми мусимо всі гуртом і кожне зокрема докласти зусиль, щоб той твір, книга нашої правди і долі, знайшовся не тільки в руках українців, але також у всіх важних бібліотеках світу. Адже в тих бібліотеках учені, журналісти і політики розробляють свої погляди і переконання. Не сміємо допустити до того, щоб нпр., американські, англійські чи інші політики довідувалися про нас тільки з ворожих часто, московських або польських, книжок. Поруч них мусить на полицях цих бібліотек знайтися наша енциклопедія, останнє слово науки про Україну.

Це починають розуміти окремі, іноді навіть не дуже достатні, українські підприємці, передовсім в Ню Йорку. На листовний заклик фундувати Енциклопедію для бібліотек світу і на перший приклад п. П. Стасюка — Ню Йорк, вже є добрі відгуки. Подаємо для інформації і для наслідування прізвища фундаторів в абетковому порядку. Енциклопедію фундували: — пп. Ст. Боднарчук — Ню Йорк (2 примірники), Ф. Бражник — Ню Йорк, браття Гулеї — Бруклин, Гр. Гупало — Арлінґтон, П. Стасюк — Ню Йорк (чотири примірники) і С. Угорчак — Бруклин (чотири примірники). З дальших околиць: пп. А. Копистянський (в імені пластунів для чужинецьких скавтів) і Т. Миник — Скрентон (для місцевої міської бібліотеки).

На висланих кількадесять листів три відповіді були зразу відмовні. Інші панове залишили у себе готові адресовані і оплачені коперти для надуми. Редакція Енциклопедії сподіється, що саме тепер перед Різдвом від усіх тих, що ще не дали відповіді, прийде вона в формі фундації, або хоч передплати.

Фундацією наші підприємці сповняють свій обов'язок і самі собі будують достойну пам'ятку. На кожному фундованому примірникові буде мистецький знак і видруковані прізвище і адреса фундатора з зазначенням, що то в його імені Наукове Т-во ім. Шевченка передає книгу бібліотеці.

Наукове Т-во ім. Шевченка і Редакція Енциклопедії певні, що і українські свідомі підприємці інших міст підуть за прикладом Ню Йорку і фундуючи Енциклопедію, дадуть Науковому Товариству можливість передати її головним бібліотекам світу, щоб там вона була пророчистим свідоцтвом правди.

В усіх справах Енциклопедії Українознавства прохають звертатися на адресу:

M. SHLEMKEVYCH
347 Grier Avenue
ELIZABETH 2, N. J. USA

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Листопадове Свято

З нагоди річниці Листопадового зриву відправлено у неділю 19 листопада в обох українських церквах після Богослужб панахиди за упавших в боях за Україну героїв. В укр. православній церкві уставлено традиційну могилу з символічним березовим хрестом. При вході до церкви приміщено дубовий вінець. Місцевий парох, о. Е. Королишин, сказав патріотичне Листопадове слово й візвав до жертв на теперішню визвольну боротьбу, на яку зложили приявні в церкві $60.

В годині другій пополудні старанням місцевого Українського Конґресового Комітету відбувся в Елизабет Пібаді Гавс спільний концерт при виповненій ущерть залі. На концертову програму склалися виступи чотирьох хорів, деклямації і сольоспів та виступ шкільної дітвори. Вступне слово виголосив гром. М. Давискиба, взиваючи до єдности. У святочній промові переповів мґр. О. Казанівський історію української визвольної боротьби, кінчаючи на вияснені Листопадових Днів. Промова зробила помітне враження на приявних. Мужеський хор „Кобзарі" відспівав американський гимн, а по нім виступив церковний хор під проводом о. Е. Королишина і співав стрілецькі пісні.

Наша оперова співачка, Люба Королишин, при акомпаніяменті свого батька о. Королишина, відспівала чаруючим сопрановим голосом низку сольових українських пісень. Гарно вив'язався шкільний хор при укр. прав. церкві, зложений з дітей тут роджених. Гурт недавно прибулих дітей при укр. катол. церкві, під управою пані Ю. Налисниківни, відспівав прегарно пролог „Голосу Українських Духів". Свіжо зорганізований чоловічий хор „Об'єднання Українців у Бостоні" під управою проф. Г. Тушельницького відспівав удачно в'язанку стрілецьких пісень, хоч не багато часу мав до підготови. Цьому хорові пророкують гарну майбутність, якщо попрацює над собою. Черговим хором був Мішаний хор укр. католицької церкви під управою пані Г. Гайрі. Хор був добре зіспіваний і його в'язанка інших Стрілецьких пісень випала згідно зі сподіванням.

Поему Лесі Українки „І ти колись боролась" віддеклямувала новоприбула п-ні Оксана Лозинська, знаменита деклсяматорка. Місцевий парох укр. католицької церкви, о. Г. Том, пригадав ще раз Листопадові Дні, а при цій нагоді згадав за ролю Митрополита Шептицького у визвольних змаганнях і вихованні борців за Україну.

Гр. М. Кісіль віддеклямував зі зрозумінням поему „Багатий Ти єси", після чого прийшла черга на виступ мужеського хору Кобзарів, який вже має свою репутацію між своїми й чужими. Як члени цього хору, так і його диригент Антін Пащак це молодь, уроджена в Америці. Всі вони писалися якслід.

Ще треба згадати про артистичну декорацію для сцени, намальовану артистом Т. Юськовим, якому належиться признання не менше як і іншим виконавцям програми. Декорація представляла собор св. Софії й собор св. Юра а по середині могилу з величавим хрестом. Не диво, що на такім тлі програма робила бажане враження на учасників.

При кінці концерту всі чотири хори й діти, які брали участь в програмі, стали побіч себе громадно і всі разом з цілим народом заспівали Національний Гимн.

Чистого доходу з концерту прийшло $200, які вислано до Українського Конґресового Комітету.

М. Давискиба

Вступайте в члени У. Н. Союзу

Драматизм і скандалізм на спортовій площі.

УАСТ — СК ПАТЕРСОН ДОВЕРС 2:2 (1:2)

УАСТ: Древницький; Шміґель, Лапічак (Палій); Лютак, Гарасим, Сєрант; Голюка, Банах, Павлюк, Арндт, Гірка.
СК П. Доверс: Бавмен, Неветті, Чіяпеллі; Сміз, Перекціюці, Йокамелі; МекПарлєн, Бравн, Белентин, Ауліно, Біяджіні.
Суддя: А. Шмітт. Публики 250 Ворота стрілили: 20 хв. 0:1 Бравн, 29 хв. 1:1 Банах, 44 хв. 1:2 Белентин, 49 хв. 2:2 Павлюк. Відношення корнерів 2:0 для УАСТ.

Н. Й. 17 грудня. — Поставлений заголовок майже вповні визначає все, що діялося протягом 90 хвилин на „Арктік Овал": напружений драматизм (коли мова про гру „патерзонців" і Гарасима — трагікомізм!) між білими лініями і скандалізм поза ними — коло воріт Патерсона і на трибуні. Разом вони — творили явище від розв'язки якого повинна залежати наша проблєма чи доля Кореї. На щастя, підкреслюю на щастя, події на грищі покищо не мають такого впливу, як про це думають наші хлопчаки і парубчаки, що були авторами негідних цивілізованої нації лайок і порівнань. Ніхто не боронить за дуже частих симуляцій патерсонців і опісля їхньої різкої гри, але вони теж люди і мають нерви! Я згоден твердити, що якби не така неспортова поведінка нашої публики, то змагання були б виграні українцями. І як це не парадоксально, але для хоч трішки психолога правдиво! Бо своєю сваволею супроти змагунів Патерсона вони негативно впливали не тільки на них, а й збільшували нервозність наших змагунів. Напевно ніхто з тих „лицарів з-за плота" не подумав за наслідки для того клюбу і змагунів, за якими вони розпинають свої... роти! Я не думаю, що розв'язка в 10-тьох (сік!) автобусах української публики які поїдуть з нашими змагунами на відплатні змагання до Патерсону. Я рівнож не думаю, що таке ставлення проблеми має щось спільного не з копанням і не з биттям м'яча, а з спортом! Це для тренування мозку псевдофанатиків. Я сподіваюся, що за позитивні наслідки вони складуть мені... подяку?!

СК Патерсон, мистець Нац. Ліґи 1950 і першун за чашу стейту Ню Йорк, не показав нічого, до чого зобов'язаний обидвома трофеями. Їхня спортова поведінка має дуже, а дуже до побажання. Між ними тільки багатий на трюки Ауліно, Бравн в нападі та правий оборонець Неветті могли подобатися. В наших найкращий Павлюк. Можна подивляти його запас футбольної техніки, вигадки, притомність та бажання. Древницький не без вини у пропущенні обидвох воріт. Шміґель кожну неділю набуває форми. Банах пригадав себе кількома „латами", як потенціяльний стрілець. Про Гарасима можна в однаковій мірі писати високі оди, як і убійчу критику, але трудно — це його власний футбол! Ціла гра переривана симулюванням патерсонців та фавлями з обох сторін, мала багато драматичних моментів, які, на жаль, не були плодом доброї гри, а необчислимої нервозности. Треба відмітити ще видержливість розбитого Сєранта, як теж відносну добру поведінку наших копунів.

Найкращим ґолем дня може похвалитися Павлюк, який в 49 хв. сам випрацював собі м'яч і з неможливого лівого кута здобув рішальні ворота. Суддя А. Шмітт в більшості випадків не був паном ситуації, проте в загальному не поганий.

Роман Лисняк

ГОНҐ КОНҐ ПРОТИ „АМЕРИКАНСЬКОЇ БЛЬОКАДИ"

Гонґ Конґ, 20 грудня. — Представник губернатора і управління британської колонії Гон Конґ повідомив про телеграму до британського уряду в Лондоні, щоб той інтервенював у Вашинґтоні проти того, що він називає „господарською бльокадою" кольонії. Цей протест відноситься до останніх американських розпоряджень щодо практичної бльокади комуністичного Китаю, що має деякий вплив і на торговельні стосунки сусіднього з Китаєм Гонґ Конґу.

ЛИТОВСЬКА ПРЕСА ПРО СМЕРТЬ ГЕН. ТАРАСА ЧУПРИНКИ

Відомий литовський письменник Казис Відікавскас з Филаделфії надіслав до нашої редакції кілька вирізків з литовських газет, у яких є довші або коротші згадки про смерть ген. Тараса Чупринки. З них замітніші такі:

„Українці шанують упавшого в бою героя", — редакційна стаття в газеті „Драуґа" в Шікаґо у виданні з 2 грудня. У статті нав'язує редакція до заповідженого святкування українцями в Шікаґо пам'яти Чупринки, при чому додає від себе, що боротьба українців і литовців змагає до тої самої цілі. Про цю справу обширніше написано в звіті зі свята, що відбулося 3 грудня в Пломберс Одиторієм.

„На честь генерала Тараса Чупринки, головного вожда українських повстанців" помістила филаделфійська литовська „Єдносць", видавана в польській мові, у четвер 14 грудня вірш Казиса Відікавскаса, навіяний пєтизмом до упавшого героя. Вірш, написаний з справжім поетичним таланом, містить подив для героя останніх днів, якого автор вірша порівнює з історичною постаттю Мазепи.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИСТУП У ШВЕЦІЇ З ПРИВОДУ СМЕРТИ КОРОЛЯ ГУСТАВА V

З приводу смерти похилого віком й улюбленого серед свого народу шведського монарха, Уповноважений Виконного Органу УНРади ред. Б. Кентжинський зложив, в імені УНРади, кондоленції в королівському замку в Стокгольмі, вписуючись на кондоленційній листі нового короля, королеви та інших членів королівської родини. На руки п. Остена Унден, міністра закордонних справ Швеції, ред. Кентжинський надіслав телеграму такого змісту:

„Від імени Української Національної Ради прошу Вас приняти наші щирі кондоленції в зв'язку зі смертю короля Ґустава V. Український народ назавжди затримає світлий спогад про короля Ґустава, що зробив так багато для облегчення терпінь втікачів".

Крім того, Представництво ВО УНРади разом з Українською Громадою ім. Гетьмана Орлика (підписав Василь Дехтяр) та Українським Академічним Клюбом (підписав Юрій Борис) вислали збірну телеграму на ім'я нового короля Швеції, в якій складають кондоленції з приводу тяжкої втрати і висловлюють привіти і найкращі побажання новому монархові.

На обидві телеграми надійшли рівно ж телеграфічні відповіді на руки ред. Кентжинського за підписами міністра Ундена та нового короля Швеції, Ґустава Адольфа.

АМЕРИКА МАЄ КЛЮЧ ДО ЗРОЗУМІННЯ СОВЄТСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Вашинґтон. — Совєтські провідники пробують від довгого часу закривати перед західним світом дійсний стан своєї продукції через оголошування різнородних зіставлень, незрозумілих для Західних країн. Тепер американський уряд виявляє, що має в своїм посіданні документ з 1940 р., на підставі якого експерти навчилися, як розуміти совєтські звіти, особливо, коли вони дають порівняння з продукцією Західніх країн. Документ попав у руки німців підчас війни в 1941 р., а його опісля дістала Америка в свої руки і досі тримала в тайні. Це дало спроможність американським урядовцям орієнтуватися в совєтській продукції в наступних роках і Америка знає тепер справжній стан економії поза Залізною Заслоною. Згаданий звіт з 1940 р. буде переданий деяким американським школам для навчання відносин у Совєтах.

КАРА СМЕРТИ ДЛЯ ПІДКЛАДАЧА БОМБИ В ЛІТАКУ

Квебек, Канада, — Лава присяжних суддів після 13-мінутової наради признала винуватим злочину вбивства окалічілого годинникаря, Женере Рюеста, за многолюдне вбивство, а суддя засудив його на кару смерти на шибениці. Рюест виробив бомбу щоб підложити її в літаку у вересні 1949 р., коли то ним їхала пані Ріта Ґвай, яку він хотів покарати за „невірну любов". Бомбу заніс потайки на літак чоловік пані Ґвай, а при її вибуху згинуло 23 подорожних підчас подорожі. Ґвай засуджений на кару смерти і має бути повішений 12 січня. День на повішення Рюеста ще не назначений.

КОНФЕРЕНЦІЇ В ПЕНТАҐОНІ НАД ЗАГАЛЬНОЮ ВІЙСЬКОВОЮ СЛУЖБОЮ

Вашинґтон. — У будинку краєвої оборони, в Пентаґоні, зійшлися провідники прихильників загальної військової служби для складення далекосяжної програми використання людського матеріялу для оборони країни. Вони заступали дві групи: Товариство Американських Університетів і Новий Комітет Теперішньої Небезпеки. Товариство А. Університетів, як звісно, заявилося за покликанням до військових вправ усіх мужчин від 18 року життя на час до тридцяти місяців. Представник Нового Комітету, д-р Джеймс Конант, з університету Гарвард, передбачує потребу вислання до Европи на неозначений час кількасот тисяч вояків, бо сама оборона Америки. призведе до замішання. Проти заведення загальної військової служби заявився предсідник нюйорської шкільної ради Вилйем Джансон, іменем Краєвого Виховного Товариства, кажучи, що це не практичне, бо на теперішні часи треба добору спосібних людей до ведення війни.

БІБЛІОТЕЧНИЙ ШПИГ ІДЕ НА ПЕНСІЮ

Ню Йорк. — Славний детектив з Нюйорської Прилюдної Бібліотеки, Дж. Вилйем Берквіст, переходить на пенсію з днем 31 грудня цього року. Він був урядовцем бібліотеки від 1921 р., а після восьми років йому дали службу висліджування і притримування читачів, що приходили до бібліотеки з кримінальними намірами, а саме викрадати рукописі, або книжки, або хоч вирізувати поодинокі образки та сторінки в книжках. Ще в початку своєї карієри він розвинув у себе талант слідити за пропаденими цінними книжками. Він віддав велику прислугу бібліотекам в стейтах Нової Англії і тому його запросили до праці в Ню Йорку. Офіціяльно його служба детектива скінчилася перед п'яти роками, коли він став головою секції, у якій переводять процес зберігання книжок перед знищенням підо впливом повітря. Берквіст був не тільки детективом, а й справжнім науковцем.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС. — Збори від. 374 відбудуться 23. грудня 1950 о год. 7:30 ввечорі в Elizabeth Peabody House, 357 Charles St., Boston. Проситься членів про чисельну участь. — За уряд: П. Улашкевич, предс.; М. Вілак, кас.; М. Кисіль, фін. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Управа Т-ва „Дністер", від. 430, подає до відома всім тим членам, які не вплатили ще обезпеченевих складок за місяць грудень, що додатковий побір складок відбудеться 24. грудня в Українськім Клюбі при 847 North Franklin St. від год. 12-тої до 2-гої. З огляду на близький кінець року і річні замкнення рахунків ми просимо сплатити складки за грудень і вирівняти всі задовження за попередні місяці. Ми просимо взяти це під увагу і уможливити нам висилку всіх складок та розрахунків, на кілька день перед закінченням року і в той спосіб вивязатись з наших обовязків. Просимо рівнож і нових членів, які обезпечилися в нашому Відділі в місяці листопаді і грудні, щоби явились в означеному часі по відбір обезпеченевих грамот і вплатили припадаючі вже складки. Ми є змушені пригадати всім тим членам, які зволікають з плаченням складок, що обезпечення є лише тоді правосильне, коли нема залеглости в складках. — Управа Тов. „Дністер", від. 430 УНС.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ТАРЗАН, ч. 2498. Переможений.

Перемочений від дощу як жертва пожежі, позбавлена пам'яти, ступав він вперед. Коли місяць зійшов, Тарзан почув далекі відгуки земного барабану „дум-дум".

Нагло з обох боків шляху вискочили на нього два малп'ячі самці.

Тарзан натужив усю свою силу і незабаром вхопив одного малпика за голову, а другого обняв ногами наче кліщами.

В судорогах його напасники були готові піддатися, коли боєві звуки принесли їм поміч.